

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП

_____ Олег ЛАГОДНЮК

«___» _____ 2020

07-03-24S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLABUS

academic discipline

ОСНОВИ МУЗЕЙНО-АРХІВНОЇ СПРАВИ		FUNDAMENTALS OF MUSEUM AND ARCHIVAL AFFAIRS	
Шифр за ОП	ОК 3	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: bachelor (first)	
Галузь знань Середня освіта/педагогіка	01	Fields of knowledge Secondary education / pedagogy	
Спеціальність Середня освіта (Історія)	014.03	Speciality Secondary education (History)	

Силабус навчальної дисципліни *Основи музейно-архівної справи* для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою 014.03 Середня освіта (Історія) Рівне. НУВГП. 2020. 12 с.

ОПП на сайті університету:
<http://ep3.nuwm.edu.ua/18927/>

Розробник силабусу: *Цецик Я. П. к.і.н.*, доцент кафедри суспільних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “8” жовтня 2020 року

Завідувач кафедри: Олексін Ю. П. д.п.н., професор.

Керівник освітньої програми,

д.п.н., професор

Ю. П. Олексін

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ Економіки та менеджменту

Протокол № 11 від “28” жовтня 2020 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ Економіки та менеджменту: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

Додається інформація, яка відображається в документі після розміщення його в цифровому репозиторії університету: № документа в ЕДО.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Середня освіта (історія)</i>
Спеціальність	<i>014.03 Середня освіта (історія)</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>16 години</i>
Практичні заняття:	<i>14 години</i>
Самостійна робота:	<i>60 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>Денна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

Цецик Ярослав Петрович к.і.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Вікіситет

http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Цецик_Ярослав_Петрович

ORCID

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2527-2155>

Як комунікувати

y.p.tsetsik@nuwm.edu.ua

тел. 098-422-81-28

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі

Даний курс акцентує увагу на практичних аспектах архівної та музейної справи у професійній та педагогічній діяльності, особливостях проведення наукової роботи в архівах та організації шкільних музеїв.

Метою викладання дисципліни: набуття студентами теоретичних навичок та практичних умінь із основ архівної та музейної справи, Використовуються такі методи викладання та технології: обговорення та аналіз практичних ситуацій, робота в групах, робота в парах, міні-лекції, ситуаційні дослідження, дискусії та інші.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/18927>

Компетентності

ЗК 11. – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, культури, техніки і технологій.

ЗК 14. Знання та усвідомлення закономірностей соціокультурного розвитку людства як певного етапу в його історії, що відображає певний рівень потреб, здібностей, знань, навичок та інтересів людини, спосіб виробництва, устрій політичних та суспільних відносин.

ЗК 15. Знання про закони і різновиди мислення, способи пізнання та умови істинності знань і суджень.

ФК 13. – Розуміння феномену культури, її ролі в житті українського суспільства та світу, типів і форм; здатність розглядати українську історію та культуру як складові частини європейської та світової історії та культури, зіставляти події, явища місцевої історії, локальної, регіональної історії в контексті національної, європейської історії.

Програмні результати навчання

РН 20. Вміти аналізувати й інтерпретувати рушійні культуротворчі сили і закономірності розвитку культурних процесів та явищ в історії України та світу.

	<i>РН 25. Оцінювати результати власної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток. Самостійно приймати рішення, бути лідером, нести відповідальність за командну роботу.</i>
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	<i>Здатність логічно обґрунтовувати та обстоювати свою позицію, здатність до навчання, комунікаційні якості, навички налагодження контактів з незнайомцями, уміння слухати і запитувати та давати відповіді, формування точки зору та прийняття рішення та інші.</i>
Структура навчальної дисципліни	<i>Зазначено нижче в таблиці</i>
Методи оцінювання та структура оцінки	<p><i>Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати всі завдання, що сприяють вивченню курсу та показати практичні знання та навички, вчасно здати модульні контролі знань.</i></p> <p><i>Оцінювання індивідуальних завдань студентів проводиться шляхом перевірки робіт. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.</i></p> <p><i>За вчасну та якісну підготовку до занять, студент отримує такі обов'язкові бали:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- 30 балів. Методологічні засади архівної справи. Національний архівний фонд України.</i> <i>- 30 балів. Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут.</i> <p><i>20 балів – модуль 1; 20 балів – модуль 2. Усього 100 балів</i></p> <p><i>Студенти можуть отримати додаткові бали за виконання рефератів, есе науково-дослідницького характеру за темою курсу. Тему науково-дослідницької роботи можуть обрати самостійно виконання за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.</i></p> <p><i><u>Модульний контроль</u> проходитиме у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 26 запитань по 0,5 бали (13 балів), рівень 2 –</i></p>

2 запитань по 2 бали (4 бали), рівень 3 – 1 запитання по 3 бали (3 бали). Усього – 20 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції:
<http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здбувача вищої освіти	<i>Вивченню даної дисципліни передуює. Для вивчення даного курсу студентам необхідні знання з дисципліни – Вступ до фаху</i>
Поєднання навчання та досліджень	<i>Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу. В освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача курсу («Архівознавство», «Аналітико-синтетична переробка інформації» та інші)</i>
Інформаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - Матяш І. Архівознавство. Методологічні засади розвитку. К. НАУКМА, 2012, 516 с. - Закон України Про Національний архівний фонд та архівні установи https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text - Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України /Ред кол.: Я.С.Калакура (гол.ред.) та ін. К., 1998. 316 с. - Архівознавство: Підручник для вузів / Я.С. Калакура, І.Б. Матяш, Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна. К., 2002. 356 с. - Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с. - Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник К.: Знання, 2008. 428 с.
ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ (ПОЛІТИКА)*	
Дедлайни та перескладання	<i>Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне</i>

вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Правила академічної доброчесності

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП - <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самотійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=341>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>.

Також студенти можуть самотійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під

час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

ДОДАТКОВО

Правила отримання зворотної інформації про дисципліну*

Щосеместрово студенти заохочуються пройти онлайн опитування стосовно якості викладання та навчання викладачем даного курсу та стосовно якості освітнього процесу в НУВГП.

За результатами анкетування студентів викладачі можуть покращити якість навчання та викладання за даною та іншими дисциплінами.

Результати опитування студентам надсилають обов'язково.

Порядок опитування, зміст анкет та результати анкетування здобувачів минулих років та семестрів завантажені на сторінці «ЯКІСТЬ ОСВІТИ»:

<http://nuwm.edu.ua/porjadok-opituvannja>

<http://nuwm.edu.ua/sp/anketuvannja>

<http://nuwm.edu.ua/sp/rezultati-opituvannja>

Оновлення*

За ініціативою викладача зміст даного курсу оновлюється щорічно, враховуючи зміни в законодавстві України, наукових досягнень у галузі архівознавства та музеєзнавства.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін в галузі архівної та музейної справи. За такої ініціативи студенти можуть отримати додаткові бали.

Навчання осіб з інвалідністю

Документи та довідково-інформаційні матеріали стосовно організації навчального процесу для осіб з інвалідністю доступно за посиланням

<http://nuwm.edu.ua/sp/dlja-osib-z-invalidnistju>

У випадку навчання таких категорій здобувачів освітній процес даного курсу враховуватиме, за можливістю, усі особливі потреби здобувача.

Викладач та інші здобувачі даної освітньої програми максимально сприятимуть організації навчання для осіб з інвалідністю та особливими освітніми потребами.

Практики, представники бізнесу, фахівці,

Викладач дисципліни має практичний досвід роботи у процесі проведення наукових досліджень у Державних архівах та краєзнавчих музеях України. На громадських

залучені до викладання	засадах надає консультації архівному відділу Рівненської міської ради
Інтернаціоналізація	<p>Електронні бібліотеки: http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki</p> <p>Як знайти статтю у Scopus: http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram</p> <p>База періодичних видань: https://www.scimagoir.com/</p> <p>Електронний каталог: http://nuwm.edu.ua/MySql/</p> <p>Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів: http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv</p>

* пункти, які обов'язково потрібно заповнити

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекцій 16 год	Прак. 14 год	Самостійна робота 60 год
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН 20,25 Основні методологічні засади архівної справи. Національний архівний фонд України та особливості його формування		
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Опанувати головні властивості та поняття архівної справи, володіти методикою пошуку, аналізу та синтезу першоджерел, вміти описувати архівні документи.	
Методи та технології навчання	Міні-лекції, презентації, тренінги, обговорення, робота в парах та групах, аналіз проблемних ситуацій.	
Засоби навчання	Мультимедіа-, проекційна апаратура, Інформаційно-комунікаційні системи, роздаткові друковані матеріали	
За поточну (практичну) складову оцінювання - 30 балів		За модульний (теоретичний) РН1, модуль 1 - 20 балів
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН 20, 25 Теоретичні та практичні основи музейної справи.		
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Уміти використовувати на практиці ключові аспекти музеєзнавства, вміти практично застосовувати набуті теоретичні знання, володіти методикою організації шкільних музеїв,	
Методи та технології навчання	Міні-лекції, презентації, тренінги, обговорення, рольові та ділові ігри, ситуаційні завдання.	
Засоби навчання	Мультимедіа-, проекційна апаратура, Інформаційно-комунікаційні системи, роздаткові друковані матеріали	
За поточну (практичну) складову оцінювання - 30 балів		За модульний (теоретичний) РН2, модуль 2 - 20 балів

За поточну (практичну) складову оцінювання - 60 балів	
Усього за поточну (практичну) складову оцінювання, балів	60
Усього за модульний (теоретичний) контроль знань, модуль 1, модуль 2, бали	40
Усього за дисципліну	100

*для екзаменаційних дисциплін співвідношення поточного (практичного) та модульного (підсумкового) контролів - 60 та 40

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2				100
T1	T2	T3	T4	T6	T7	T8	T9	
12	12	14	12	12	11	13	14	

ЛЕКЦІЙНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Архівознавство як наука. Теоретичні та практичні аспекти архівної справи.

Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: Матяш І. Архівознавство. Методологічні засади розвитку. К. НАУКМА, 2012, 516 с. Хрестоматія з архівознавства: Навчальний посібник для вузів. / Упоряд. Г.В. Боряк та Р.Я. Пиріг, за ред. І.Б. Матяш. К. 2003. 406 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Поняття про архівознавство та архівну справу. Особливості зберігання документів у державних архівах. Предмет архівознавства. Основні терміни та визначення архівної справи. Методи архівознавчих досліджень.		

Тема 2. Національний архівний фонд України

Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України /Ред кол.: Я.С.Калакура (гол.ред.) та ін. К., 1998. 316 с. Закон України Про Національний архівний фонд та архівні установи https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text .	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Порядок віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних, внесення їх до Державного реєстру Національного культурного надбання та зберігання. Склад і структура Національного архівного фонду України. Основні групи документів в структурі Національного архівного фонду України. Унікальні документні пам'ятки, особливо цінні та цінні документи. Особливості їх зберігання та використання з науковою, культурологічною чи освітньою метою.		

Тема 3. Описування архівних документів. Науково-дослідна та методична робота

архівних установ			
Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 1	Література: Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України /Ред кол.: Я.С.Калакура (гол.ред.) та ін. К., 1998. 316 с. Закон України Про Національний архівний фонд та архівні установи https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Архівне описування: поняття, види. Завдання архівного описування. Одиниці описування. Елементи описування та інформаційні характеристики. Заголовок справи. Шифр. Анотація документів. Визначення оригінальності чи копійності документів, ступеня повноти, способу відтворення; крайні дати документів справи. Поняття про науково-дослідну роботу архівних установ. Завдання, зміст форми методичної роботи в архівних установах.		
Тема 4. Експертиза цінності архівних документів та комплектування державних архівів			
Результати навчання РН 20, 25	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України /Ред кол.: Я.С.Калакура (гол.ред.) та ін. К., 1998. 316 с. Матяш І. Архівознавство. Методологічні засади розвитку. К. НАУКМА, 2012, 516 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Поняття експертизи документів. Критерії експертизи документів Національного архівного фонду України. Рівні експертизи документів. Етапи та порядок експертизи. Порядок утворення та функціонування експертних комісій. Унікальні документи та їх визначення. Державна реєстрація документів Національним архівним фондом України.		
Тема 5. Історія становлення та розвитку музейної справи у світовому контексті			
Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 428 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Виникнення та початок роботи музеїв. Особливості становлення та розвитку музейної справи у Західній Європі у період Відродження та Новий час. Трансформаційні процеси у музеєзнавстві на сучасному етапі. Становлення та розвиток музейної справи в Україні. Музеєзнавство як наукова дисципліна.		
Тема 6. Музейна справа у системі культури			
Результати навчання РН 20, 25	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 2	Література: Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 428 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Місце і роль музейної справи в системі культури. Суспільний прогрес і культура. Поняття культурної спадщини, історичного досвіду і їх соціальна основа. Діяльність як засіб розвитку культури. Естетичне і корисне. Музейна справа як система. Три рівні музейної справи: підсистеми музейного предмета, музею, музейного будівництва. Структура системи музейної діяльності.		
Тема 7. Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут			
Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 практ. - 1	Література: Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 428 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Поняття “музей”. Музейний предмет і його властивості. Конкретні ознаки музейних предметів. Музейна		

цінність, значення, музеєзнавчість предмета. Соціальні функції музею. Музейна комунікація. Класифікація музеїв. Наукова, історична, художня (естетична) моральна цінність. Державна музейна мережа та її сучасний стан.

Тема 8. Науково-фондова, експозиційна та культурно-освітня робота музеїв

Результати навчання РН 20	Кількість годин: лекції – 2 прак. - 2	Література: Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 428 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5079
Опис теми	Організація науково-дослідницької, науково-фондової та експозиційної роботи музеїв. Освітньо-виховний потенціал музею, організація шкільного музею. Особливості підготовки учнів-екскурсоводів для проведення екскурсій у шкільному музеї.		

Лектор, к.і.н., доцент

Я. П. Цецик